

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3266/2018. (VII. 20.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.068/2014/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: közigazgatási bíróság) 10.K.27.068/2014/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Kérelmét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, VII. cikke, XIII. cikke és XV. cikke sérelmére alapozta.
- [2] Az eljárás megindításának az indítványban szereplő indokaként az indítványozó előadta, hogy 1999. óta nyilvántartásba vett egyházként működött, de a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) hatálya alá lépését követően az Országgyűlés 8/2012. (II. 29.) OGY határozatával (a továbbiakban: OGYh.) elutasította egyházkénti elismerési kérelmét és az Ehtv. alapján az indítványozó egyesületté alakult át. Tekintettel egyházi státusza elvesztésére, az általa fenntartott szociális szolgáltató intézmény után a 2012. évre nem folyósították számára a költségvetésből a kiegészítő egyházi normatívát. Az indítványozó a 6/2013. (III. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) közzététele után kérelmet terjesztett elő a Miskolci Törvényszéken, hogy vegyék (ismételten) nyilvántartásba mint egyházat; a törvényszék 2013. március 4-i végzésében a kérelemnek helyt adott. A Magyar Államkincstár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága az indítványozó által fenntartott intézmény után járó költségvetési támogatások (normatívák) ellenőrzését követően 1 684 605 Ft állami normatíva visszafizetési kötelezettséget rendelt el, ugyanakkor a kiegészítő egyházi normatíva (183 174 327 Ft) kifizetése iránti kérelmet elutasította. Az elsőfokú határozattal szemben az indítványozó fellebbezést terjesztett elő, amelyben arra hivatkozott, hogy egyházi jogállását az Abh. alapján nem veszítette el, ezért „egyházi fenntartó”-nak minősül. A fellebbezést a másodfokú hatóság elutasította, a jogerős hatósági döntéssel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a közigazgatási bíróság ítéletével szintén elutasította, arra hivatkozással, hogy az indítványozó nem szerepelt a miniszter által vezetett egyházi nyilvántartásban. Az indítványozó a bíróság döntésével szemben ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz indokolása szerint a sérelmezett bírói döntés azért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, mert az alkalmazott jogszabályok a panaszos egyházi fenntartóként történő elismerését nem zárták volna ki; az eljáró hatóságoknak és bíróságoknak az Alaptörvénnyel (VII. cikk, XIII. cikk, XV. cikk) és az Abh.-val összhangban olyan értelmezést kellett volna tulajdonítaniuk, amely szerint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 4. § *m*) pont *mb*) alpontjának alkalmazása során egyházi fenntartónak minősülnek azok a jogi személyek is, amelyek egyházi jogállásukat az Abh. alapján nem veszítették el.
- [4] Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét az indítványozó a XV. cikket (hátrányos megkülönböztetés tilalma) illetően abban látja, hogy az egyházi kiegészítő állami támogatást az indítványozó részére nem állapították meg, miközben az Ehtv. mellékeltében szereplő szervezetek közfeladatot ellátó intézményei tekintetében a támogatást folyósították; holott az Abh. alapján az indítványozót is nyilvántartásba kellett volna vennie egyházként a miniszternek. A XIII. cikkel (tulajdonhoz való jog) összefüggésben előadja, hogy az indítványozót megillető költségvetési támogatást érintő határozatok meghozatalakor nem vették figyelembe jogi státuszát, és elvonták a neki járó kiegészítő egyházi normatívát, amely – az indítványozó szerint – tulajdoni várománynak minősíthető. A VII. cikk (vallásszabadsághoz való jog) vonatkozásában pedig arra hivatkozik,

hogyan tulajdonának diszkriminatív elvétele ellehetetlenítette karitatív tevékenységének mint vallásos cselekménynek a gyakorlását.

II.

- [5] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezéseinek a közigazgatási bíróság ítéletének meghozatalakor és jelenleg is hatályos szövege:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

III.

- [6] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – a B) cikk sérelmére való hivatkozás kivételével, amelyet részletesen nem indokolt meg – határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].
- [8] Az alkotmányjogi panasz a törvényi határidőn belül érkezett be az ügyben eljáró bíróságra. A támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött. Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére is hivatkozik; a sérelem az ügy érdemében hozott döntés folytán következett be vele szemben; a bírósági eljárásban felperes volt, ezért érintettnek minősül. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [9] Az indítványozó által állított alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, ugyanis az abban kifejezetten vizsgált fő kérdés az volt, hogy a panaszos egyházi fenntartónak minősül-e vagy sem. Az Alkotmánybíróságnak azt kell megvizsgálnia, hogy a bíróságnak az Sztv. alkalmazott rendelkezését volt-e lehetősége és az Alaptörvényből következően kötelessége úgy értelmeznie, ahogyan azt az indítványozó tette (Abtv. 29. §).
- [10] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [11] 1. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [12] Az Alaptörvény 28. cikke kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik; az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [13] Az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint, ha az Abtv. eltérően nem rendelkezik, az Alkotmánybíróság döntése mindenkiére nézve kötelező.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezért elsőként áttekintette az állam és a vallási közösségek közösségi célok elérése érdekében történő együttműködésére vonatkozásában a jelen ügy szempontjából releváns, a 27/2014. (VII. 23.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) tett megállapításait.

- [15] Az államot széles mérlegelési lehetőség illeti meg a vallási közösségeknek nyújtható anyagi, pénzügyi támogatások, kedvezmények és mentességek (a továbbiakban együtt: anyagi támogatások) területén, különös tekintettel arra is, hogy az Alaptörvény N) cikke alapján Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti (amelyért elsődlegesen az Országgyűlés és a Kormány felelős). Az Alkotmánybíróság azonban hangsúlyozza, hogy ilyen anyagi támogatások szabályainak meghatározása során az államnak különös figyelemmel kell lennie a vallásszabadsághoz való jog sajátosságaira, valamint arra, hogy valamely vallási közösség ne kerüljön sem más vallási közösségekhez, sem pedig velük összehasonlítható helyzetben lévő más szervezetekhez képest indokolatlanul hátrányos helyzetbe (Alaptörvény VII. cikk, XV. cikk, vö. Abh., Indokolás [153]).
- [16] Az állam és a vallási közösségek jogi kapcsolata minden ország sajátos történelmi körülményei szerint alakul. Az Alkotmánybíróság már az Alkotmány 60. § (3) bekezdésének alkalmazásakor kimondta, hogy annak „mai értelme nem választható el sem az egyházaknak a magyar történelemben betöltött szerepétől (beleértve a szekularizáció lefolyását is), sem jelenkori tényleges működésüktől, sem a folyó társadalmi átalakulástól. Általános jelenség, hogy számos, egykor egyházi feladat – pl. iskolai oktatás, betegápolás, szegények segítése – az állam kötelességévé vált, az egyházak viszont szintén fenntartották e tevékenységüket. Ezeken a területeken az elválasztás nem ellentétes az együttműködéssel, még ha ez rigorózus garanciák között is folyik. Az egyházak egyenlőként való kezelése szintén nem zárja ki az egyes egyházak tényleges társadalmi szerepének figyelembevételét.” [4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 53.]
- [17] Az Alkotmánybíróságnak az állam és a vallási közösségek kapcsolatára vonatkozó korábbi értelmezését tartotta fenn az Alaptörvény, amikor kifejezetten is rögzítette, hogy a különvált működés mellett „az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek” (vö. Abh., Indokolás [151]).
- [18] A közösségi célok meghatározásában – az Alaptörvény keretei között – az államnak viszonylag szabad mozgásteret van; általában véve nem köteles valamely vallási közösség által kitűzött célok megvalósításában közreműködni, ha a tevékenységgel összefüggésben egyébként nem vállal állami feladatot (vö. Abh., Indokolás [152]). „Az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteltben tartására és védelmére [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés] a vallásszabadsággal kapcsolatban sem merül ki abban, hogy tartózkodik az egyéni jogok megsértésétől, hanem gondoskodnia kell a vallásszabadság érvényesüléséhez szükséges feltételekről, azaz a vallásszabadsággal kapcsolatos értékek és élethelyzetek védelméről az egyéni igényektől függetlenül is [vö. 64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 302.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 53–54.]”. Ezért az állam együttműködése a vallási közösségekkel közösségi célok érdekében nemcsak lehetőség, hanem kötelesség is azokon a területeken, amelyek a vallásszabadság érvényesüléséhez, illetve ezzel összefüggésben más alapvető jogokhoz szorosan kapcsolódnak [így különösen: az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerint a szülőknél joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést]. (Vö. Abh., Indokolás [154], Abh2., Indokolás [48–[52]).
- [19] Az Alkotmánybíróság joggyakorlata értelmében „[n]em alkotmányos elvárás sem az, hogy minden vallási közösség ténylegesen azonos jogosultságokkal rendelkezzen, sem az, hogy minden bevett egyházzal ténylegesen ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam. A vallásszabadsághoz való joggal összefüggő jogok érvényesítésében meglévő gyakorlati különbségek alkotmányos határok között maradnak mindaddig, amíg nem diszkriminatív jogi szabályozásból erednek, illetve amíg nem diszkriminatív gyakorlat eredményei. Akár az állam által vállalt közösségi feladatok megoldásáról, akár a vallási közösségek számára hozzáférhetővé tett anyagi támogatásokról, akár pedig az állam és a bevett egyházak kötelező közösségi együttműködéséről van szó, mindhárom esetben érvényesülnie kell az állam világnézeti semlegességének” (vö. Abh., Indokolás [155]). Az összes vallási közösséget megillető jogosultságokon túli többletjogosultságokról, valamint a közösségi célok érdekében történő együttműködésről, illetve a bevett egyházi jogállásról való döntéssel kapcsolatban különösen fontos, hogy ne merülhessen fel kétség a tekintetben, hogy az állam a világnézeti semlegesség elvének megfelelően, az érintett vallási közösség hátrányos megkülönböztetése nélkül járt el [XV. cikk (2) bekezdés]. (Abh2., Indokolás [54]).
- [20] 2. Az indítványozó azt sérelmezte, hogy az Sztv. 4. § m) pont mb) alpontjának, alkalmazása során – az Abh. ellenére – nem minősítették egyházi fenntartónak.
- [21] 2.1. Az indítványozó által hivatkozott Abh.-ban az Alkotmánybíróság megállapította: „Azok az egyházak, amelyek elismerését az Országgyűlés az OGYh.-ban elutasította, az Ehtv. alaptörvény-ellenes 14. § (3)–(5) bekezdése, valamint 34. § (2) és (4) bekezdése alkalmazása (hatályosulása) folytán szenvedtek jogsérelmet; ezért

az Alkotmánybíróság az Ehtv. 14. § (3)–(5) bekezdését a hatálybalépésükre, 2012. január 1-jére visszaható hatállyal megsemmisíti. [...] mivel az Alkotmánybíróság a jelen esetben az Abtv. 45. § (4) bekezdés alapján az alaptörvény-ellenes rendelkezések megsemmisítését, illetve alkalmazhatatlanságát a főszabálytól eltérően, visszaható hatállyal mondta ki, a rendelkezések alapján elfogadott OGYh.-hoz és az Ehtv. közvetlenül hatályosult 34. § (4) bekezdéséhez joghatás nem fűződhet, azok alapján az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el, vallási egyesületté történő átalakulásuk nem kényszeríthető ki” (Indokolás [215]).

- [22] Az indítványozó – amint erre az alapügyben is hivatkozott és az erről szóló végzést az indítványhoz is mellékelte – az Abh. alapján kérelmet terjesztett elő a Miskolci Törvényszéken, amely 2013. március 4-én kelt 11.Pk.62.721/1999/23. számú végzésében a kérelemnek helyt adva (ismételten) nyilvántartásba vette mint egyházat.
- [23] Az Sztv. 4. § *m)* pont *mb)* alpontjának a közigazgatási bíróság által alkalmazott – 2012. január 1-től 2013. július 31-ig – hatályos szövege: „a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény szerinti nyilvántartásba vett egyház, illetve annak belső egyházi jogi személye (a továbbiakban együtt: egyházi fenntartó), nem minősül egyházi fenntartónak az a jogi személy, amely más típusú szervezetként jogalanyisággal rendelkezik, így különösen a civil szervezet, annak alapszabályban jogi személlyé nyilvánított szervezeti egysége, az alapítvány, annak alapító okiratban jogi személlyé nyilvánított szervezeti egysége, a gazdasági társaság.”
- [24] A közigazgatási bíróság ítélete idézte a rendelkezés szövegét, és azzal összefüggésben nem vitatta az indítványozó egyházi jogállását, de fenntartói minőségét az alábbiak szerint értelmezte: „A fenti jogszabály értelmében a fenntartó jogi tartalmának kitöltéséhez két együttes feltétel teljesítése szükséges. Nevezetesen egyrészt egyháznak kell lenni, míg másrészt a fenti jogszabályban meghatározott nyilvántartásba kell rögzítenie magát az egyháznak. A felek között nem volt vitás – felperes által sem vitatottan elismerten –, hogy felperes a miniszter által vezetett nyilvántartása regisztrálásra nem került, így felperes által hivatkozottak nem foghatnak helyt. Jelen eljárásban ugyanis nem annak volt döntő jelentősége, hogy a felperes egyház-e avagy sem, hanem annak, hogy az alkotmánybírósági határozat által meg nem semmisített nyilvántartásban regisztrálásba került-e vagy sem. Mindezekre tekintettel megállapítható tehát, hogy alperes a jogszabályhelyet helyesen értelmezte és abból helyes következtetést vont le, így felperes ez irányú kifogásai sem foghatnak helyt. A 2013. augusztus 01. napjától hatályos [Sztv.] 4. § (1) bekezdés *mb)* az egyházi jogi személy (a továbbiakban: egyházi fenntartó). A fentiek vonatkozásában a bíróság kiemeli, hogy jelen peres eljárás tárgyát a 2012. év képezte, amely vonatkozásában a fenti jogszabályhely, tekintettel arra, hogy az anyagi jogszabály és 2013. augusztus 01. napjától hatályos, nem alkalmazható, így felperes ezen kifogása sem foghat helyt” (Ítélet 4. oldal).
- [25] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Sztv. 4. § *m)* pont *mb)* alpontja 2012. január 1-től 2013. július 31-ig hatályos szövegének az értelmezésével már a 36/2017. (XII. 29.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh3.) is foglalkozott (a Kúria egyik hasonló tárgyú ítéletének felülvizsgálata során).
- [26] Az Abh3.-ban az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy Kúria ítélete – az Abh.-nak megfelelően – elismerte az adott ügy indítványozójának egyházi jogállását, ugyanakkor megállapította, hogy az Sztv. szerinti egyházi fenntartói minőség nem az egyházi jogálláson alapult, hanem kizárólagosan az Ehtv. szerinti nyilvántartásba vétel tényén (Indokolás [41]–[44]).
- [27] Az Alkotmánybíróság a fenti értelmezés Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatakor a következő megállapításokat tette.
- [28] Az Sztv. a fogalom meghatározása keretében „a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény szerinti nyilvántartásba vett egyház”-ra utal. A rendelkezést az Ehtv. 40. §-a iktatta be 2012. január 1-jével az Sztv.-be, és szó szerint az Ehtv. címét („a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról”) magába foglaló rugalmas hivatkozást tartalmaz [ezzel szemben a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ltv.) címe „a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról” szól]. Tartalmilag tehát az „[Ehtv.] szerinti nyilvántartásba vett egyház” kifejezést kell értelmezni. Bár az Ehtv. több helyen továbbhivatkozik az Ltv. alapján vezetett nyilvántartásra is [vö. 14. § (2) bekezdés c) pont, 35. § (4) bekezdés, 36. § (1) bekezdés] az „[Ehtv.] szerinti nyilvántartás” közvetlenül és elsődlegesen az Ehtv. 16–18. §-ában szabályozott, az egyházak és a belső egyházi jogi személyek adatait tartalmazó nyilvántartásra utal, amelyet a miniszter ve-

zet. Az Sztv.-beli fogalom tehát az egyházi fenntartói minőséget kifejezettem egy formális, nyilvántartási szemponthoz köti. Az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel adott esetben az önmagában vett textuális értelmezéshez képest eltérő értelmezés is elvárható lehet alkotmányosan, de az Abh.-nak az indítványozó által hivatkozott része nem az egyházi fenntartó Sztv.-beli fogalmával, hanem az Ehtv. szerinti nyilvántartás vezetésével kapcsolatban tett megállapításokat: „Mivel az Alkotmánybíróság jelen határozatának következtében nem maradt hatályban az Ehtv.-ben olyan szabály, amely a miniszter általi nyilvántartásba vételt kizárólagosan az egyház Országgyűlés általi elismeréséhez (illetve az Ehtv. Mellékletének módosításához) kötné, nincs törvényi akadály annak, hogy az OGYh.-ban elutasított, de a jelen határozat visszamenőleges hatályú rendelkezése értelmében az egyházi jogállásuktól meg nem fosztott vallási közösségek az Ehtv. 17–18. §-ának megfelelően adataikat bejelentsek a miniszternek és az nyilvántartásba vegye őket” (Abh., Indokolás [215]). Ha az Abh. fenti megállapítását – Abtv. 39. § (1) bekezdése ellenére – adott esetben az indítványozó Ehtv. szerinti nyilvántartásba vételével kapcsolatos eljárásban a miniszter, illetve a döntését felülvizsgáló bíróság nem veszi figyelembe, ez a körülmény az ilyen eljárást lezáró bírói döntés elleni esetleges alkotmányjogi panasz elbírálása keretében kerülhet értékelésre (Abh3., Indokolás [45]).

[29] A fenti megállapítások az Alkotmánybíróság szerint a jelen ügyben is irányadóak.

[30] 2.3. Az indítványozó szerint a XV. cikk sérelme a vele összehasonlítható helyzetben lévő, közfeladatokat az államtól átvállaló, kiegészítő egyházi normatívában részesülő egyházakkal szembeni hátrányos megkülönböztetés miatt valósul meg.

[31] A korábban leírtak szerint, az indítványozó ügyében az eljárás tárgyát a 2012. évre vonatkozó kiegészítő normatíva visszamenőleges megállapítása képezte. Ekkor – 2012. január 1-től 2013. március 31-ig, az Alaptörvény negyedik módosításának hatályba lépéséig – az Alaptörvény VII. cikke még nem különböztetett meg többféle típusú egyházat, vallási szervezetet, hanem egységesen „egyházakról” rendelkezett, amely jogállás megszerzését nem kötötte sarkalatos törvénybe foglaláshoz: „(2) Az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállóak. Az állam a közösségi célok érdekében együttműködik az egyházakkal.”

[32] Az Ehtv. akkor hatályos 34. § (2) és (4) bekezdései a miniszterhez kérelmet benyújtó egyházak 2012. március 1-jétől minősültek alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületnek, ha az Országgyűlés az elismerésüket elutasította. A Sztv. 4. § *m)* pont *mb)* alpontja szerinti fogalom-meghatározás „a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény szerinti nyilvántartásba vett” kikötés révén azonban ezektől az egyházaktól már az OGYh. meghozatala – tehát az egyházi elismerésre való alkalmasságról való döntés – előtt, attól függetlenül, 2012. január 1-jétől megvonta az egyházi fenntartó minősítést. Az Abh. következtében – annak közzététele napján, 2013. március 1-jén – az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak 2012. március 1-re visszamenőlegesen visszanyerték egyházi jogállásukat (Abh., Indokolás [215]). Összességében tehát a 2012. január 1-től 2013. március 31-ig terjedő időszakban az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak – az Ehtv. mellékletében elismert egyházakhoz hasonlóan – az Alaptörvény akkor hatályos rendelkezése szerinti egyháznak minősültek, azonban Sztv.-beli fogalom-meghatározás miatt egyházi fenntartó minősítésben nem osztozhattak, ami az VII. cikk (2) bekezdése szerinti közösségi célok érdekében történő együttműködés szempontjából az érintett egyházakat hátrányosan megkülönböztette.

[33] Az Abh. a vallásszabadsághoz való jog és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét azon az alapon mondta ki, hogy az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak indokolás nélkül kerültek kedvezőtlenebb helyzetbe, mint az Ehtv. mellékletében elismert egyházak. A miniszter által vezetett nyilvántartásba a miniszter jogértelmezése szerint csak az Ehtv. mellékletében elismert egyházak nyerhettek felvételt. Az Sztv. 2012. január 1-jétől 2013. július 31-ig hatályos 4. § *m)* pont *mb)* alpontjának „a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény szerinti nyilvántartásba vett” szövegrésze éppen ennek a formális, de tartalmilag diszkriminációnak kitett szempont függvényében – bármilyen további indok nélkül – tett különbséget olyan egyházak között, amelyek 2012. január 1-jétől 2013. március 31-ig az Alaptörvény szempontjából homogén csoportba tartoztak.

[34] A közigazgatási bíróság az indítványozó ügyében 2014. június 11-én hozott ítéletet. Eddigre azonban hatályba lépett az Alaptörvény negyedik módosítása, amely már sarkalatos törvényi elismeréshez kötötte az egyházi státuszt: „(2) Az Országgyűlés sarkalatos törvényben egyházként ismerhet el egyes vallási tevékenységet végző szervezeteket, amelyekkel az állam a közösségi célok érdekében együttműködik. Az egyházak elismerésére vonatkozó sarkalatos törvényi rendelkezésekkel szemben alkotmányjogi panasznak van helye.” Majd pedig

– 2013. október 1-jén – hatályba lépett az Alaptörvény ötödik módosítása is, amely a sarkalatos törvényben elismert egyházakat bevett egyházzá nevezte át: „(4) [...] Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek.” „(5) [...] a bevett egyházakat [...] sarkalatos törvény határozza meg.” Az Alaptörvény 28. cikkének előírása, amely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, a bíróságot a döntése meghozatalakor hatályos alaptörvényi rendelkezések figyelembevételére kötelezi. A közigazgatási bíróság ítélete meghozatalának időpontjára az Alaptörvény módosításai miatt az OGYh. mellékletében megjelölt és az Ehtv. mellékletében elismert egyházak homogén csoportja már nem állt fenn abban a tekintetben, amelyben az Abh. meghozatalakor még fennállt. Az indítványozó ugyanakkor nem adott elő az Alaptörvény módosult rendelkezéseire vonatkozó érvelést, hanem hátrányos megkülönböztetését kizárólag az Abh.-ban foglaltakra hivatkozással állította. Ez alapján az Alkotmánybíróság a vizsgált bírói jogértelmezésnek az Alaptörvény XV. cikkével való ellentétét nem látta megállapíthatónak.

- [35] 2.4. A XIII. cikk sérelmét az indítványozó azon az alapon állította, hogy a korábbi években az átvállalt közfeladatokra és ez után járó kiegészítő egyházi normatívára figyelemmel alakította ki intézményeit, amely szerinte tulajdoni várománynak minősíthető. Álláspontja szerint „[a] jogszabályi környezet, illetve az [Abh.-t és Abh3.-t] figyelmen kívül hagyó jogalkalmazói gyakorlat változott olyan módon, hogy a tevékenysége végzéséhez szükséges normatív támogatást megszüntették, tehát várományát teljesen elvonták”. Az indítvány konkrét alkotmánybírói határozatra nem hivatkozott annak alátámasztásául, hogy a feladatellátásának jövőbeni költségvetési támogatása miért tartozna a tulajdonhoz való jog védelmi körébe, s azt egyébként sem indokolta részletesebben. Az indítványozó a sérelmét – bármely rá vonatkozó konkrét jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének állítása nélkül – részben a jogszabályi környezetnek tudta be. Ezek alapján az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírói döntés között az Alkotmánybíróság nem tudott érdemi összefüggést megállapítani.
- [36] 2.5. A VII. cikk vonatkozásában az indítványozó szerint az általa fenntartott – házi segítségnyújtó és szociális étkeztetési szolgáltatásokat biztosító – intézménynek járó kiegészítő egyházi támogatás elvétele ellehetlenítette karitatív tevékenységének mint vallásos cselekménynek a gyakorlását. Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy az állam általában véve nem köteles valamely vallási közösség által kitűzött célok megvalósításában közreműködni (vö. Abh2. Indokolás [51]), ekként ahhoz pénzbeli támogatást nyújtani. Az indítványozó azt pedig nem támasztotta alá, hogy a fenti szolgáltatásai az azt igénybe vevők vallásszabadságának érvényesüléséhez szorosan kapcsolódnának, s hogy ennek az élethelyzetnek a védelméről az érintettek vallási közösségeként az indítványozónak kellene gondoskodnia (vö. Abh2. Indokolás [52]). Mindezekre tekintettel az indítványozó vallásszabadsághoz való jogának korlátozása nem volt megállapítható.
- [37] 2.6. A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem jelölt meg olyan megalapozott alkotmányos indokot, amely alapján a közigazgatási bíróságnak a Sztv. 4. § m) pont mb) alpontját az ítéletbe foglaltaktól eltérően lehetett és kellett volna értelmeznie, ezért az ítélet alaptörvény-ellenességére irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/1461/2014.

• • •